

ხასიათის მიხედვით მიმართავენ მთლიან დამუშავებას ან ეწყობა ტერასებზე და ტარდება ღონისძიებებით სისტემა, რომელიც შეასუსტებს ნიადაგის წყლის მიერ ეროზიას და მცენარეს შეუქმნის უკეთეს პირობებს.

ვაკე ადგილებსა და ფერდობებზე, 15-იანი ფართობების მთლიანი დამუშავებისას მცენარეები ირგვება სწორკუთხა ფორმით. მანდარინისათვის მცენარეთა შორის მანძილი უნდა იყოს 2.5 მეტრი, რიგთაშორის მანძილი კი 4 მეტრი, ასეთი განლაგებისას 1 ჰა-ზე ეტევა მანდარინის 1000 ძირი. იმ ადგილებში სადაც, ძლიერი ქარები მეორდება, პლანტაციების მწკრივები მიმართული უნდა იყოს მის საწინააღმდეგოდ, რადგან მცენარის ერთი ვარჯი დაცავს მეორეს ქარის მავნე მოქმედებისაგან.

მანდარინის ბაღის გაშენება წარმოებს სტანდარტული ნერგებით. იმ რაიონებში, სადაც ყინვებით მცენარეთა დაზიანების საშიშროება არ არის, რგვას აწარმოებენ შემოდგომაზე – 20 ოქტომბრიდან, სხვა შემთხვევაში – გაზაფხულზე, 25 მარტიდან 15 აპრილამდე.

დამუშავებულ ნიადაგზე გარკვეული დროის გასვლის შემდეგ საჭიროა დასარგავი ორმოების წინასწარი მომზადება. იგი უნდა იყოს ცილინდრული ფორმის, ერთი მეტრი დიამეტრით და 40-50 სმ-ის სიღრმით. დარგვა წარმოებს წინასწარ მომზადებულ ტერასებზე, ფერდობებზე ან ვაკე ადგილებში, ტერასებზე მცენარეთა მწკრივების განლაგება ხდება მისი კიდიდან ერთი მესამედი მანძილის დაცილებით, ორმოებიდან ამოღებული ნიადაგის ფენებს ცალკე-ცალკე აწყობენ, რათა მიწა კარგად დაჟღეს. დარგვამდე 2-3 კვირით ადრე ორმოებს ავსებენ, მიწის ზედა ფენას ურევინებენ ორგანულ სასუქს, დარგვისას შეაქვთ 10-25 კგ გადამწვარი ნაკელი და 500-800 გ. სუპერფოსფატი. სტანდარტულ ნერგს დარგვის წინ უნდა მოეჭრას დაზიანებული ფესვი და ტოტი, შემოდგომაზე დარგვისას ტოტები 1/3-ით უნდა დამოკლდეს, ფესვებს ამოავლებენ წუნწუხში, ასწორებენ ორმოში და მიწას მოაყრიან, შემდეგ ტკეპნიან. ფესვის ყელი ნიადაგის ზედაპირიდან უნდა იყოს 3-4 სმ-ით მაღლა, მცენარე უნდა მოიწიას და აიკრას ქოგოზე. შემოდგომაზე დარგულ ნერგს ფესვის ყელთან აყრიან ფხვიერ მიწას 25-30 სმ სიმაღლეზე და ასე აზამთრებენ.

ა(ა)ივ აგროსკოპის ცენტრი

მანდარინის პერსპექტიული ჯიშის ტიახარა-უშვუს ბაღის გაშენების აგროტექნოლოგია

საინფორმაციო გუკლავი

საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურები

- ქ. ბათუმი 599 54 66 31
- ქობულეთის მუნიციპალიტეტი 599 54 66 23
- ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტი 599 54 66 59
- ქედის მუნიციპალიტეტი 599 54 67 30
- შუახევის მუნიციპალიტეტი 599 54 68 17
- ხულოს მუნიციპალიტეტი 599 54 68 95

საქართველო, ბათუმი, 6010,
 ბაქოს ქუჩა № 46ა
 ტელ.: +995 (422) 27 64 65
 www.agrosc.ge

ქ.ბათუმი
 2013 წელი

მანდარინის პერსპექტიული ჯიშის ტიხარა - უნშიუს ბალის გაშენების აგროტექნოლოგია

მანდარინის შემოტანილი ჯიშებიდან ფართო სამრეწველო მნიშვნელობა აქვს ფართოფოთლიან უნშიუს, რომელიც კარგად შეეგუა აჭარის შავი ზღვის სანაპირო სუბტროპიკული ზონის ნიადაგურ-კლიმატურ პირობებს და თანაც სათანადო აგროტექნიკური ღონისძიებების დროული გატარებით უზრუნველყოფს მოსავალს იძლევა. მიუხედავად ამისა, მის ნაკლოვანებად ითვლება ის, რომ ნაყოფი მწიფდება ნოემბრის მეორე დეკადაში.

ამ დროს კი ადგილი აქვს ხშირ წვიმებს, სეტყვას და ზოგჯერ თოვლსაც კი, რაც აფერხებს მოსავლის აღებას, უკარგავს სასაქონლო სახეს, სცემს ნაყოფის ხარისხს და შენახვისუნარიანობას, რაც მნიშვნელოვან ზარალს აყენებს მეციტრუსეობის დარგში დასაქმებულ ფერმერებს და საერთოდ ქვეყნის ეკონომიკას.

ზემოთ აღნიშნული პრობლემების გადაჭრა შეიძლება მხოლოდ მანდარინის განლაგების სტრუქტურაში ჯიშობრივი შეფარდების დაცვით, ე.ი. მანდარინის სამრეწველო ასორტიმენტში ისეთი ჯიშების ჩართვით, რომლებიც ნაყოფის მომწიფების პერიოდის მიხედვით ერთმანეთისაგან განსხვავდებიან, ამასთან ერთად ექნებათ უზვი მოსავალი და ნაყოფის უკეთესი ხარისხი.

სწორედ ასეთ ჯიშს წარმოადგენს მანდარინის პერსპექტიული ჯიში - ტიხარა უნშიუ, რომელიც შემოტანილია პროფესორ შოთა გოლიაძის მიერ იაპონიიდან 1972 წელს.

მანდარინ ტიხარა-უნშიუს ბიომორფოლოგიური დასასინათება

ტიხარა-უნშიუ, მანდარინის სხვა ჯიშებთან შედარებით გამოირჩევა კლიმატური პირობებისადმი უკეთესი შეგუების უნარით. დაუზიანებლად იტანს 9°C, ძლიერ ზიანდება - 11°C-ზე, ხოლო იღუპება - 13°C-ზე. მისი გამრავლება ხდება კვირტით მცნობით, საძირედ გამოიყენება პონცირუს ტრიფოლიატა. ნაყენი მსხმოიარობას იწყებს მე-3-4 წელს. მკვეთრად განსხვავდება ფართოდ დარაიონებული ჯიშის - ფართოფოთლიანი უნშიუსაგან, როგორც ნაყოფის მომწიფების პერიოდით, ასევე ხარისხითა და მოსავლიანობით. იგი გამორჩეულია იაპონიაში მანდარინ მაცუიამა ვასეს ნათესარებში.

ზე საშუალოდ მზარდია, სიმაღლე 3.5 მეტრია, ვარჯის დიამეტრი 4.5 მ, აქვს კომპაქტური კრონა მუქი ნაცრისფერი ტოტებით და ხშირი ფოთლებით.

ერთი ნაყოფის საშუალო წონა 75-80 გრამია, მომრგვალო, კანი თხელი, ნარინჯისფერი, კარგად სცილდება რბილობს. რბილობი ნარინჯისფერია, ძალიან წვნიანი, უთესლო, გემო მომგავო-ტკბილი. ნაყოფის ქიმიური შედგენილობა: შაქრები - 8.3%, მყავიანობა - 0.9%, ვიტამინი C - 39 მგ%, მწიფდება ოქტომბრის პირველ დეკადაში, მოსავლიანობით 30%-ით სჭარბობს მანდარინ უნშიუს. დარაიონებულია 1988 წლიდან - როგორც საადრეო უხვმოსავლიანი ჯიში.

მანდარინის ბალის გასაშენებლად ადგილის შერჩევა

მანდარინის პლანტაციის გაშენებისას დიდი მნიშვნელობა აქვს ადგილის შერჩევას და მის სწორ ორგანიზაციას. ამ დროს დაშვებული შეცდომები მოგვიანებით გამოვლინდება, რისი გამოსწორებაც შემდეგში პრაქტიკულად შეუძლებელია.

ნაკვეთის შერჩევა ხდება მანდარინის ბიოლოგიური თავისებურებებიდან გამომდინარე მიკროკლიმატური პირობების გათვალისწინებით: რელიეფის, ზღვის დონიდან სიმაღლის, ზღვიდან დაშორების, აბსოლუტური მინიმალური ტემპერატურის, მისი ხანგრძლივობისა და განმეორების პერიოდის მხედველობაში მიღებით.

მანდარინის გასაშენებლად შეიძლება გამოყენებული იქნას თბილი მიკრონაკვეთები - ვაკე, ზღვის სანაპირო ზოლიდან 5-8 კმ დაშორებით ან ფერდობები ზღვის დონიდან 100-350 მ სიმაღლემდე. უმჯობესია შერჩევის თბილი, ბორცვიანი რელიეფის მქონე ადგილები მთის ძირიდან 30-150 მ სიმაღლის ფარგლებში. ნიადაგურ პირობებს დიდი მნიშვნელობა აქვს უზვი და მყარი მოსავლის მისაღებად. სასურველია ღრმა, ნეუმპალა კარბონატული, პუშუსით მდიდარი ნითელმინები, საშუალო და მსუბუქი მექანიკური შედგენილობის კარბონატული ან სუსტი გავრეხული ალუვიური ნიადაგები.

მანდარინის გასაშენებლად ნაკვეთის ძირითადი დამუშავება ხდება პლანტაციის წესით. მისი დაქანების

